A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2007. szeptember 11.*

A C-287/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Centrale Raad van Beroep (Hollandia) a Bírósághoz 2005. július 18-án érkezett, 2005. július 15-i határozatával terjesztett elő az előtte

D. P. W. Hendrix

és

a **Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, P. Kūris és Juhász E. tanácselnökök, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus és J.-C. Bonichot (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. november 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– D. P. W. Hendrix képviseletében M. J. Klinkert advocaat,

– a Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen képviseletében F. W. M. Keunen Senior jurist,

– a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster és M. de Grave, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében C. White és Z. Bryanston-Cross, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: D. Anderson QC,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében D. Martin és P. van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2007. március 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, valamint az 1998. június 4-i 1223/98/EK tanácsi rendelettel (HL L 168., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 292. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (HL L 38., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.; a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 4. cikke (2a) bekezdésének értelmezésére, valamint az EK 12., 18., 39. cikk és a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.) 7. cikke (1) bekezdése terjedelmének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a D. P. W. Hendrix és a Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (a munkavállalók társadalombiztosításait kezelő intézet igazgatósága, a továbbiakban: UWV) között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő. Az alapügy felperese vitatja az UWV határozatát, amellyel az azzal az indokkal utasította el arra vonatkozó kérelmét, hogy a fogyatékossággal élő fiatal személyek munkaképtelenségi biztosításáról szóló, 1997. április 24-i holland törvény (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, Stb. 1997., 177. sz.; a továbbiakban: Wajong) alapján ellátásban részesüljön, hogy nem lakik Hollandiában.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az 1408/71 rendelet 2. cikke határozza meg az annak hatálya alá tartozó személyeket, és az (1) bekezdésében ekként rendelkezik:

„E rendelet vonatkozik azokra a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra és diákokra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, és akik a tagállamok egyikének állampolgárai [...] és ezek családtagjaira és túlélő hozzátartozóira."

4 Az 1408/71 rendeletnek „A rendelet alkalmazási köre" című 4. cikke szerint:

„(1) E rendelet alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

a) betegségbiztosítási és anyasági ellátások;

b) rokkantsági ellátások, beleértve a rokkantak keresőképességének fenntartását vagy javítását célzó ellátásokat is;

[...]

(2a) Ez a rendelet vonatkozik az (1) bekezdésben említett vagy a 4. cikk [helyesen: (4) bekezdés] értelmében kizárt jogszabályokon vagy szociális biztonsági rendszereken kívüli jogszabályok vagy szociális biztonsági rendszerek szerint nyújtott különleges, nem járulékalapú ellátásokra is, amikor az ellátások célja:

a) kiegészítő, helyettesítő vagy kisegítő fedezet nyújtása az (1) bekezdés a)–h) pontjában említett szociális biztonsági ág kockázataira; vagy

b) kizárólag különleges védelem nyújtása a fogyatékossággal élők számára.

[...]

(4) E rendelet nem alkalmazható a szociális [...] támogatásokra [...]"

5 Az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdésében érintett különleges, nem járulékalapú ellátásokkal kapcsolatban e rendelet 10a. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A 10. cikk és a III. cím rendelkezései ellenére az e rendelet hatálya alá tartozó személyek csak a lakóhelyük szerinti tagállam területén részesülnek a 4. cikk (2a) bekezdésében említett különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásban ezen állam jogszabályainak megfelelően, feltéve hogy ezeket az ellátásokat a IIa. melléklet felsorolja. Ezeket az ellátásokat a lakóhely szerinti illetékes intézmény a saját költségére nyújtja."

6 Az 1408/71 rendelet IIa. mellékletének J. pontjában azok az ellátások, amelyeket Hollandiában a Wajong alapján nyújtanak, különleges, nem járulékalapú ellátásnak minősülnek.

7 Az EK-Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó szabályainak végrehajtása céljából kiadott 1612/68 rendelet 7. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]"

A nemzeti szabályozás

8 A munkaképtelenségi biztosításról szóló, 1966. február 18-i törvény (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzerkering, Stb. 1966., 84. sz., a továbbiakban: WAO) biztosítja a munkavállalókat a munkaképtelenségből fakadó keresetkiesés kockázata ellen. Ezt a biztosítást a munkáltatók által az alkalmazottaknak járó munkabér alapján fizetett járulékokból finanszírozzák. A WAO alapján az ellátásból való részesüléshez a munkaképtelenség bekövetkezésének időpontjában biztosítottnak kell lenni.

9 1998-ig az általános munkaképtelenségi biztosításról szóló, 1975. december 11-i törvény (Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, Stb. 1975., 674. sz., a továbbiakban: AAW) a teljes lakosságra kiterjedő kötelező általános biztosítást hozott létre a tartós munkaképtelenség pénzügyi következményei ellen.

10 Az AAW-t felváltotta egyrészt az önálló vállalkozók munkaképtelenségi biztosításáról szóló 1997. április 24-i törvény (Wet arbeidsongeschiktheids verzekering zelfstandigen, Stb. 1997., 176. sz.) az önálló vállalkozókra vonatkozóan, másrészt a Wajong a fogyatékossággal élő fiatal személyeknek a tartós munkaképtelenség pénzügyi következményeitől való védelmére vonatkozóan.

11 A Wajong minimális ellátást ír elő azon fiatalok számára, akik már a munkaerőpiacra lépésüket megelőzően teljesen vagy részlegesen tartósan munkaképtelenek voltak. Fogyatékossággal élő fiatal személyeknek kell tekinteni azokat a lakóhellyel rendelkezőket, akik a tizenhetedik életévük betöltésekor munkaképtelenek voltak, vagy akik később váltak munkaképtelenné, és a munkaképtelenség bekövetkezésének napját közvetlenül megelőző egy éven belül legalább hat hónapon keresztül tanulmányokat folytattak. Az ellátás nem vehető fel a tizennyolcadik életév betöltését megelőzően.

12 A Wajong alapján nyújtott ellátás összege a munkaképtelenség mértékétől függ – 25%-os küszöb került meghatározásra –, és a törvényben meghatározott minimálbér 70%-áig terjed teljes munkaképtelenség esetén. Az ellátáshoz való jog nem függ sem díj- vagy járulékfizetéstől, sem a kedvezményezett saját forrásainak meglététől. Az ellátást azonban csökkenteni lehet, ha a kedvezményezett kereső tevékenységből származó jövedelemben részesül, vagy e munkaképtelenségi ellátásnak más munkaképtelenségi ellátással való halmozódása esetén.

13 A Wajong által előírt ellátást az Arbeidsongeschiktheidsfonds jonggehandicapten (fogyatékossággal élő fiatal személyek munkaképtelenségi alapja) folyósítja, és az államkincstár finanszírozza (a Wajong 64. §-ának a) pontja).

14 Az AAW-től eltérően, amely ebben a vonatkozásban egyáltalán nem írt elő korlátozást, a Wajong alapján nyújtott ellátás nem folyósítható, ha a kedvezményezett nem lakik Hollandiában. A Wajong 17. §-ának (1) bekezdése ugyanis előírja, hogy „a munkaképtelenségi ellátáshoz való jog megszűnik [...] a fogyatékossággal élő fiatal személy által a Hollandián kívüli lakóhely létesítését követő hónap első napján."

15 Ettől a szabálytól azonban el lehet térni, amikor az ellátáshoz való jog megszüntetése „súlyos méltánytalansághoz" vezetne (a Wajong 17. §-ának (7) bekezdése).

16 Az UWV a 2003. április 29-i határozatában kifejtette, hogy „súlyos méltánytalanság" akkor áll fenn, ha a fogyatékossággal élő fiatal személynek nyomós indoka fűződik ahhoz, hogy Hollandián kívül telepedjen le, és ha feltételezhető, hogy ezen ellátás fizetésének megszakítása jelentős mértékben érinti hátrányosan. Nyomós indoknak kell tekinteni többek között a meghatározott ideig tartó orvosi kezelést, az újra beilleszkedés kilátását kínáló állásajánlat elfogadását vagy a fogyatékossággal élő fiatal személyt eltartó személyek követésének szükségességét, amennyiben ezek Hollandia elhagyására kényszerülnek.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 D. P. W. Hendrix 1975. szeptember 26-án született, és holland állampolgársággal rendelkezik. Enyhe mértékben szellemi fogyatékos. 1993. szeptember 26-án az AAW

alapján ellátást juttattak számára, amelyet 1998. január 1-jén a Wajong alapján nyújtott ellátásra változtattak. D. P. W. Hendrixet mindig 80–100%-ban munkaképtelennek tekintették, mivel a szabad munkaerőpiacon nincs elegendő olyan állás, amely a szakértelmének és képességeinek tárgyilagos szempontból megfelel.

18 D. P. W. Hendrix 1994. február 1-jétől a Formido Bouwmarkt fizetési szolgálatánál speciális foglalkoztatás keretében állt alkalmazásban Maastrichtban (Hollandia). Ezért a tevékenységéért fizetést kapott, de a Wajong alapján továbbra is ellátásban részesült, a fizetésére tekintettel csökkentett összegben. D. P. W. Hendrix Hollandián kívül nem folytatott keresőtevékenységet.

19 1999. június 1-jén D. P. W. Hendrix Belgiumba költözött, miközben továbbra is Hollandiában dolgozott. Az UWV az 1999. június 28-i határozatával emiatt úgy határozott, hogy 1999. július 1-jétől megszünteti a Wajong alapján az ellátás folyósítását D. P. W. Hendrix számára, ezáltal alkalmazva e törvény 17. §-a (1) bekezdésének elejét és c) pontját, ami előírja, hogy az ellátás megszűnik a fogyatékossággal élő fiatal személy által a Hollandián kívüli lakóhely létesítését követő hónap első napján.

20 Az 1999. szeptember 17-i határozatával az UWV megalapozatlannak nyilvánította a D. P. W. Hendrix által az 1999. június 28-i határozat ellen benyújtott panaszt.

21 A Rechtbank Amsterdam a 2001. március 16-i ítéletében megalapozatlannak nyilvánította a D. P. W. Hendrix által az 1999. szeptember 17-i határozat ellen benyújtott keresetet. D. P. W. Hendrix fellebbezéssel élt ezen ítélet ellen a Centrale Raad van Beroep előtt.

22 Mivel úgy vélte, hogy a jogvita eldöntéséhez a közösségi jog értelmezése szükséges, a Centrale Raad van Beroep az eljárás felfüggesztéséről határozott, és a következő előzetes döntéshozatal iránti kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A Wajong alapján nyújtott ellátás, amelyet az 1408/71 rendelet IIa. melléklete felsorol, különleges, nem járulékalapú ellátásnak tekintendő-e ugyanezen rendelet 4. cikkének (2a) bekezdése értelmében úgy, hogy csak e rendelet 10a. cikke által bevezetett koordinálásra vonatkozó szabálya alkalmazandó az alapeljárásban fellebbező félhez hasonló személyek tekintetében? Jelentőséggel bír-e a kérdésre adandó válasz szempontjából az a tény, hogy az érintett eredetileg a fogyatékossággal élő fiatal személyek számára az AAW [alapján nyújtott] ellátásban részesült, amelyet 1998. január 1-jétől a törvény erejénél fogva a Wajong alapján nyújtott ellátássá változtattak?

2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz igenlő, hivatkozhat-e valamely munkavállaló az 1612/68 rendelet 7. cikke által végrehajtott EK 39. cikkre az állampolgársága szerinti tagállammal szemben, ha kizárólag ebben a tagállamban dolgozott, de egy másik tagállam területén lakik?

3) Amennyiben az első és a második kérdésre adott válasz igenlő, úgy kell-e értelmezni az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével végrehajtott EK 39. cikket, hogy azzal minden esetben összeegyeztethető egy olyan törvényi szabályozás rendelkezése, amely valamely ellátás nyújtását vagy annak fenntartását attól teszi függővé, hogy az érintett lakóhelye a törvényi szabályozás szerinti tagállamban van-e, ha ez a törvényi szabályozás az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdése szerinti, és e rendelet IIa. mellékletében felsorolt, különleges, nem járulékalapú ellátás nyújtását írja elő?

4) Amennyiben az első és a második kérdésre adott válasz igenlő, és a harmadik kérdésre adott válasz nemleges, úgy kell-e értelmezni a közösségi jogot (különösen az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését és az EK 39. cikket, valamint az EK 12. és 18. cikket), hogy a Wajong jellemzői kielégítően igazolják, hogy egy olyan uniós polgárral szemben, aki Hollandiában teljes munkaidőben foglalkoztatott, és ebből következően kizárólag a holland jogszabályok hatálya alá tartozik, a lakóhelyre vonatkozó feltételnek való megfelelés hiányára hivatkozzanak?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

23 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Wajong alapján folyósított ellátás az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdése és 10a. cikke együttes rendelkezéseinek hatálya alá tartozó különleges, nem járulékalapú ellátásnak tekintendő-e, amelyből következően annak folyósítása jogszerűen függhet a lakóhelyre vonatkozó feltételtől. A bíróság arra is választ vár, hogy célszerű-e figyelembe venni az alapügy felperesének korábbi helyzetét.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

24 Az alapügy felperese először is azt állítja, hogy csak az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében említett jogszabályok hatálya alá nem tartozó ellátásokat lehet különleges, nem járulékalapú ellátásnak tekinteni.

25 Másodszor a felperes előterjeszti, hogy a rászorultsági alapon nyújtott ellátás különleges ellátásnak minősül. A felperes előadja, hogy a Wajongban előírt ellátás célja valamelyik, az 1408/71 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kockázat bekövetkeztéből eredő jövedelemcsökkenés fedezése.

26 Az alapügy felperese hozzáteszi, hogy az említett ellátást felváltotta az AAW alapján folyósított másik ellátás, amely exportálható volt. Ebből arra következtet, hogy hivatkozhat az 1408/71 rendelet módosításáról szóló, 1992. április 30-i 1247/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 136., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 41. o.) 2. cikke szerinti átmeneti rendelkezésekre, és ezáltal igényelheti az ellátás exportálását.

27 Az alapügy alperese úgy véli, hogy a Wajongban előírt ellátás különleges ellátásnak minősül, mivel az nem a jövedelemkiesés pótlására (amely esetben szociális biztonsági ellátásról volna szó) hanem a vélelmezett jövedelemkiesés pótlására szolgál, mivel a fogyatékossággal élő fiatal személyeket nem lehet besorolni a munkavállalók közé.

28 A holland kormány úgy véli, hogy az említett ellátás helyettesítő ellátás azon személyek számára, akik nem teljesítik az ahhoz szükséges biztosítási feltételeket, hogy a szokásos munkaképtelenségi ellátásban részesüljenek.

29 Az Európai Közösségek Bizottsága úgy véli, hogy a Wajongban előírt ellátás vegyes ellátás, amely egyaránt tartozik a szociális biztonság és a szociális támogatás körébe.

30 Így az említett ellátás különleges ellátásnak minősül, mivel jóllehet ugyanazt a kockázatot fedezi, azokra a személyekre vonatkozik, akik mivel korábban nem álltak foglalkoztatásban, soha nem voltak és egyébként soha nem is lehettek volna biztosítva a WAO vagy az önálló vállalkozók munkaképtelenségi biztosításáról szóló 1997. április 24-i törvény alapján.

31 Végül az alapügy alperese, a holland kormány és a Bizottság úgy vélik, nincs jelentősége annak a ténynek, hogy a Wajong alapján nyújtott ellátás bevezetése előtt D. P. W. Hendrix egy másik jogszabályon alapuló hasonló ellátásban részesült.

32 Az Egyesült Királyság Kormánya azt állítja, hogy ahhoz, hogy a Wajongban előírt ellátást különleges, nem járulékalapú ellátásnak lehessen minősíteni, annak teljesítenie kell azokat az alapfeltételeket, amelyek azt egyidejűleg teszik különleges ellátássá, és nem járulékalapú ellátássá, emellett annak szerepelnie kell az 1408/71 rendelet IIa. mellékletében szereplő listán.

33 Az ellátás nem járulékalapú jellegét illetően az Egyesült Királyság Kormánya úgy véli, hogy mivel közpénzből finanszírozzák, a Wajongban előírt ellátás nem járulékalapú.

34 A kérdés második részét illetően az Egyesült Királyság Kormányának álláspontja szerint lényegtelen, hogy az alapügy felperese kezdetben eltérő és ugyanakkor hasonló ellátásban részesült, mivel ez a helyzet nem módosít a kérdést előterjesztő bíróság kérdésének lényegén.

A Bíróság válasza

– A kérdés első részéről

35 A C-154/05. sz., Kersbergen-Lap és Dams-Schipper ügyben 2006. július 6-án hozott ítéletében (EBHT 2006., I-6249. o.) a Bíróság akként határozott, hogy a Wajong alapján nyújtott ellátást különleges, nem járulékalapú ellátásnak kell tekinteni az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdése értelmében.

– A kérdés második részéről

36 A Bíróság a fent hivatkozott Kersbergen-Lap és Dams-Schipper ügyben hozott ítéletében (43. pont) úgy határozott, hogy az alapügy felperesének helyzetében lévő személy semmiképpen sem hivatkozhat a Wajong elfogadását megelőzően az AAW alapján megszerzett kedvezmények fenntartásához való jogra. Azon jogi következményeket (a Wajong alapján nyújtott ellátás exportálhatóságának kérdését), amelyeket a Hollandián kívüli lakóhely létesítése eredményezett, ebből következően, ezen új lakóhely létesítésének időpontjában alkalmazandó szabályok, azaz az új rendelkezések fényében kell megvizsgálni.

37 Ezenkívül az alapügy felperesének az 1247/92 rendelet 2. cikkére alapított érvét illetően megállapítható, hogy azok a személyek, akik 1992. június 1-je, azaz az említett rendelet hatálybalépése előtt az AAW alapján ellátásban részesültek, vagy az abból való részesülés feltételeit teljesítették, az említett 2. cikk szerint továbbra is hivatkozhatnak az 1408/71 rendelet 10. cikkében előírt lakóhellyel kapcsolatos kikötések eltörlésének elvére, azon személyek helyzetét azonban, akik az alapügy felpereséhez hasonlóan csak a fent említett időpontot követően teljesítették ezeket a feltételeket, ez utóbbi rendelet 10a. cikke szabályozza (lásd ebben az értelemben C-297/96. sz. Partridge-ügyben 1998. június 11-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-3467. o.] 39. pontját).

38 Az előzőekre tekintettel úgy kell válaszolni a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy a Wajong alapján nyújtott ellátáshoz hasonló ellátást különleges, nem járulékalapú ellátásnak kell tekinteni az 1408/71 rendelet 4. cikke (2a) bekezdésének értelmében úgy, hogy csak az e rendelet 10a. cikkének koordinálásra vonatkozó szabályát kell azokra a személyekre alkalmazni, akik olyan helyzetben vannak, mint az alapügy felperese, és ezen ellátás folyósítását jogszerűen fenn lehet tartani azon személyek számára, akik az említett ellátást nyújtó tagállam területén laknak. Az említett rendelkezések alkalmazását nem befolyásolja az a körülmény, hogy az érintett azelőtt a fogyatékossággal élő fiatal személyeknek nyújtott, exportálható ellátásban részesült.

A második és a harmadik kérdésről

39 A második és a harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alapügy felperese hivatkozhat-e az 1612/68 rendelet 7. cikke által végrehajtott EK 39. cikkre, és ebben az esetben ezek a rendelkezések megtiltják-e, hogy a felperes esetében a Wajong alapján nyújtott ellátás folyósítását azért szakítsák meg, mert elhagyta Hollandiát.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

40 Az alapügy felperese úgy véli, hogy a közösségi jog értelmében őt olyan munkavállalónak kell tekinteni, aki gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. A felperes hivatkozik többek között a C-18/95. sz. Terhoeve-ügyben 1999. január 26-án hozott ítéletre (EBHT 1999., I-345. o.), amelyben a Bíróság akként határozott, hogy valamennyi közösségi állampolgár, aki gyakorolja a munkavállalók szabad mozgásához való jogát, és aki valamely másik tagállamban fejt ki keresőtevékenységet, a lakóhelyétől és az állampolgárságától függetlenül az 1612/68 rendelet hatálya alá tartozik. A felperes azt is hangsúlyozza, hogy a C-57/96. sz. Meints-ügyben 1997.

november 27-én hozott ítéletben (EBHT 1997., I-6689. o.) a Bíróság úgy határozott, hogy az 1612/68 rendelet nem teszi lehetővé, hogy a szociális kedvezmény nyújtását attól a feltételtől tegyék függővé, hogy a kedvezményezett az ellátás nyújtására köteles tagállam területén lakjon.

41 Az alapügy alperese elismeri, hogy valamely magánszemély is hivatkozhat az EK 39. cikkre azon tagállammal szemben, amelynek az állampolgára, feltéve hogy gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát (lásd többek között a fent hivatkozott Terhoeve-ügyben hozott ítélet 27. és 28. pontját). Az alperes előterjeszti azonban, hogy e jogok gyakorlásának összefüggésben kell állnia a másik tagállamba gazdasági tevékenység kifejtése vagy folytatása céljából való költözéssel, vagy legalább kapcsolatot kell mutatnia valamely szakmai tevékenységgel, amely vagy jövőbeli, vagy nem.

42 Márpedig D. P. W. Hendrix nem ilyen helyzetben van. Ez utóbbi természetesen elhagyta a származási tagállamát, azonban mindössze azért, hogy egy másik tagállamban lakjon, és nem azért, hogy ott szakmai tevékenységet végezzen. Mivel soha nem dolgozott Hollandián kívül, soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. Az alapügy alperese szerint az EK 39. cikk keretében át kell venni a Bíróság által a C-112/91. sz. Werner-ügyben 1993. január 26-án hozott ítéletben (EBHT 1993., I-429. sz.) a letelepedési szabadság tárgyában levezetett érvelését. A Bíróság ebben az ítéletben akként határozott, hogy a valamely tagállamban való, letelepedés nélküli tartózkodás nem minősül olyan elegendő külföldi elemnek, amely alapján az EK 43. cikkre lehet hivatkozni.

43 A holland kormány és a Bizottság lényegében az alapügy alperesével megegyező érveket terjesztenek elő.

44 Az Egyesült Királyság Kormánya arra is rámutat, hogy a fent hivatkozott Terhoeve-ügyben hozott ítélet megállapításai az alapügyben nem alkalmazhatók. Úgy véli, hogy D. P. W. Hendrixet nem lehet olyan munkavállalónak tekinteni, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta, és hivatkozik többek között a fent hivatkozott Werner-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben tett megállapításokon kívül

Jacobs főtanácsnoknak a C-245/94. és C-312/94. sz., Hoever és Zachow ügyre vonatkozó indítványának (1996. október 10-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-4895. o.]) 93–97. pontjára. Ez utóbbi szerint az 1612/68 rendelet csak azokra a munkavállalókra vonatkozik, akik az egyik tagállam állampolgárai, de egy másik tagállamban dolgoznak. Ennélfogva figyelembe véve D. P. W. Hendrix helyzetét, őt nem lehet olyan munkavállalónak tekinteni, aki gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, és ezért hivatkozhat az 1612/68 rendelet rendelkezéseire.

A Bíróság válasza

45 Az alapügyben D. P. W. Hendrix 1994. február 1-je óta egy barkácsboltban áll alkalmazásban, Hollandiában. 1999. június 1-jén D. P. W. Hendrix Belgiumba költözött, azonban megtartotta az állását Hollandiában, kezdetben ugyanabban a boltban, ahol a törvényben meghatározott minimálbérnél alacsonyabb fizetést kapott. Ezt a fizetést kiegészítette a Wajong alapján nyújtott ellátás. Mivel az UWV az 1999. június 28-i határozatával 1999. július 1-jével felfüggesztette az említett ellátások nyújtását, és a munkáltató elutasította a fizetésemelési kérelmét, D. P. W. Hendrix megszüntette ezt a munkaviszonyt. 1999. július 5-től azonban D. P. W. Hendrix egy másik barkácsboltban állt alkalmazásban, ahol a törvényben meghatározott minimálbért kapta. 2001-ben D. P. W. Hendrix visszaköltözött Hollandiába.

46 Az alapügyben fennálló helyzet tehát egy olyan személy helyzete, aki fenntartva a keresőtevékenységét a származási tagállamában, a lakóhelyét egy másik tagállamba helyezte át, majd a származási tagállamában egy másik keresőtevékenységet talált. Azon körülmény miatt, hogy miután letelepedett Belgiumban, továbbra is Hollandiában dolgozott, majd ugyanebben a tagállamban munkáltatót váltott, D. P. W. Hendrix migráns munkavállalónak minősül, és ezáltal az alapügyben szóban forgó időszak során, azaz 1999. június hónaptól a 2001-es évig a közösségi jog, különösen a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozik (a C-152/03. sz., Ritter-Coulais ügyben 2006. február 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-1711. o.] 31. és 32. pontja és a C-212/05. sz. Hartmann-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6303. o.] 17. pontja).

47 Az 1612/68 rendelet 7. cikke szerint a migráns munkavállaló a hazai munkavállalókkal azonos szociális kedvezményeket élvez. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az e rendelkezésben meghatározott „munkavállaló" fogalma magában foglalja a határmenti ingázókat, akik arra ugyanazon a címen hivatkozhatnak, mint az e rendelkezésben érintett bármely más munkavállaló (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Meints-ügyben hozott ítélet 50. pontját; a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-3289. o.] 21. pontját és a fent hivatkozott Hartmann-ügyben hozott ítélet 24. pontját).

48 A „szociális kedvezmény" fogalma, amelyre az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése utal, valamennyi olyan kedvezményt magában foglalja, függetlenül attól, hogy az a munkaszerződéshez kapcsolódik-e, vagy sem, amelyet általában a hazai munkavállalók esetében, főként munkavállalói minőségük folytán vagy az állam területén való állandó lakóhellyel rendelkezés egyszerű ténye alapján elismernek, és amelynek a migráns munkavállalókra való kiterjesztése azok Közösségen belüli mozgását valószínűleg megkönnyíti (a 249/83. sz. Hoeckx-ügyben 1985. március 27-én hozott ítélet [EBHT 1985., 973. o.] 20. pontja és a C-85/96. sz., Martínez Sala ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-2691. o.] 25. pontja).

49 A Wajong alapján nyújtott ellátás olyan kedvezmény, amelyet azon munkavállalók számára ismernek el, akik betegség vagy munkaképtelenség miatt nem képesek munkájukkal annyit megkeresni, amennyit egy egészséges, ugyanolyan képzettséggel és tapasztalattal rendelkező személy a munkájával rendszerint megkeres. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint tehát a szóban forgó ellátás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerinti szociális kedvezménynek minősül.

50 Márpedig a Bíróság akként határozott, hogy az említett 7. cikk értelmében a szociális kedvezmény nyújtását valamely tagállam nem teheti függővé attól, hogy a kedvezményezettek e tagállam területén lakjanak (a fent hivatkozott Meints-ügyben hozott ítélet 51. pontja és a fent hivatkozott Meeusen-ügyben hozott ítélet 21. pontja).

51 Az igaz, hogy a Wajong alapján nyújtott ellátás az 1408/71 rendelet 4. cikke (2a) bekezdésének és 10a. cikkének együttes rendelkezéseiben érintett azon különleges, nem járulékalapú ellátások közé tartozik, amelynek a nyújtását jogszerűen fenn lehet tartani azon személyek számára, akik azon tagállam területén laknak, amelynek a jogszabályai az ilyen ellátást előírják, és hogy az 1612/68 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy az „nem érinti a Szerződés 51. cikke (jelenleg, módosítást követően EK 42. cikk) értelmében tett intézkedéseket", amelyek közé tartozik az olyan koordinálásra vonatkozó rendelet is, mint az 1408/71 rendelet.

52 Azonban ahogyan azt a Bíróság több alkalommal kimondta, az 1408/71 rendeletnek az EK 42. cikk végrehajtására hozott rendelkezéseit e cikk céljára figyelemmel kell értelmezni, amely cél a migráns munkavállalók szabad mozgásának lehető legteljesebb megvalósításához való hozzájárulás (a C-215/99. sz. Jauch-ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-1901. o.] 20. pontját).

53 Ebben a vonatkozásban az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése az egyenlő bánásmód EK 39. cikk (2) bekezdésében foglalt szabályának különös kifejeződése a szociális kedvezmények nyújtásának sajátos területén, és azt ugyanúgy kell értelmezni, mint ez utóbbi rendelkezést (lásd a C-205/04. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet [az EBHT-ban nem tették közzé – EBHT 2006., I-31. o.*] 15. pontját).

54 Ebből következik, hogy a Wajong alapján nyújtott ellátásban való részesülés vonatkozásában a D. P. W. Hendrix helyzetében lévő személlyel szemben csak akkor lehet a lakóhelyre vonatkozó feltételre hivatkozni, ha azt objektív okok indokolják, és az arányos az elérni kívánt céllal.

55 Márpedig, ahogyan arra Bíróság a fent hivatkozott Kersbergen-Lap és Dams Schipper ügyben hozott ítélet 33. pontjában rámutatott, a Wajong alapján nyújtott ellátás szorosan kapcsolódik az érintett tagállam társadalmi-gazdasági össze-

függésrendszeréhez, mivel az a hollandiai minimálbértől és életszínvonaltól függ. Ezenfelül ez az ellátás az 1408/71 rendelet 4. cikke (2a) bekezdésének és 10a. cikkének együttes rendelkezéseiben meghatározott különleges, nem járulékalapú ellátások részét képezi, amelyből a rendelet hatálya alá tartozó személyek kizárólag a lakóhelyük szerinti tagállam területén és e tagállam jogszabályai alapján részesülnek. Ebből következik, hogy a nemzeti jogszabályban előírt lakóhelyre vonatkozó feltételt objektív okok indokolják.

56 Szükséges még, hogy az ilyen feltétel végrehajtása ne sértse a D. P. W. Hendrix helyzetében lévő személynek a munkavállalók szabad mozgásából eredő jogait olyan mértékben, ami túllép azon, amit a nemzeti törvény jogos céljának megvalósítása megkövetel.

57 Ebből a szempontból rá kell mutatni, hogy a nemzeti jogszabály, a jelen ítélet 15. pontjában megjelöltek szerint, kifejezetten előírja, hogy a lakóhelyre vonatkozó feltételtől el lehet térni, ha az „súlyos méltánytalansághoz" vezetne. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok feladata, hogy amennyire lehetséges a nemzeti jogot úgy értelmezzék, hogy összhangban álljon a közösségi jog követelményeivel (a C-106/89. sz. Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4135. o.] 8. pontja, és a C-397/01–C-403/01. sz., Pfeiffer és társai ügyben 2004. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8835. o.] 113. pontja). A kérdést előterjesztő bíróságnak tehát arról kell megbizonyosodnia, hogy az érintett ügy körülményei között a belföldön lévő lakóhelyre vonatkozó feltétel nem vezet-e ilyen méltánytalansághoz, figyelembe véve azt a tényt, hogy D. P. W. Hendrix gyakorolta a munkavállalók szabad mozgásához való jogát, és megtartotta a gazdasági és társadalmi kötődését Hollandiával.

58 Az előzőekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság számára azt a választ kell adni, hogy az EK 39. cikket és az 1612/68 rendelet 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdését és 10a. cikkét hajtja végre, és előírja, hogy ez utóbbi rendelet IIa. mellékletében szereplő különleges, nem járulékalapú ellátást csak azon személyek számára lehet nyújtani, akik belföldön laknak. E szabályozás végrehajtása

azonban nem sértheti az alapügy felperesének helyzetében lévő személy jogait olyan mértékben, ami túllép azon, amit a nemzeti törvény jogos céljának megvalósítása megkövetel. A nemzeti bíróság – amelynek a nemzeti törvényt, amennyire lehetséges, a közösségi joggal összhangban kell értelmeznie – feladata, hogy figyelembe vegye többek között azt a tényt, hogy a szóban forgó munkavállaló a származási tagállamban megtartotta valamennyi gazdasági és társadalmi kötődését.

A negyedik kérdésről

59 E kérdés keretében a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a többek között az európai polgárságra vonatkozó szabályok megkérdőjelezik-e azt a szabályt, amely szerint az olyan különleges, nem járulékalapú ellátások, mint a Wajongban előírt ellátás nem exportálhatók.

60 Ahogyan az előző kérdésekre adott válaszok keretében arra rámutattunk, a D. P. W. Hendrix helyzetében lévő tagállami állampolgár a Szerződés munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozik.

61 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 39. cikk a munkavállalók szabad mozgása tekintetében különös rendelkezést tartalmaz az EK 18. cikkhez képest, amely általános jelleggel rögzíti a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás valamennyi uniós polgárt megillető jogát (lásd a C-100/01. sz. Oteiza Olazabal ügyben 2002. november 26-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-10981. o.] 26. pontját és a C-392/05. sz. Alevizos-ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3505. o.] 66. pontját).

62 Így, mivel az alapügy ezen említett rendelkezés hatálya alá tartozik, a Bíróságnak az EK 18. cikk értelmezésének kérdésével nem kell foglalkoznia (lásd a fent hivatkozott Oteiza Olazabal ügyben hozott ítélet 26. pontját és az Alevizos-ügyben hozott ítélet 80. pontját), a negyedik kérdésre tehát nem kell válaszolni.

A költségekről

63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) **A fogyatékossággal élő fiatal személyek munkaképtelenségi biztosításáról szóló 1997. április 24-i törvény (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) alapján nyújtott ellátáshoz hasonló ellátást különleges, nem járulékalapú ellátásnak kell tekinteni az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított és naprakésszé tett, valamint az 1998. június 4-i 1223/98/EK tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 4. cikkének (2a) bekezdése értelmében úgy, hogy csak az e rendelet 10a. cikkének koordinálásra vonatkozó szabályát kell azokra a személyekre alkalmazni, akik olyan helyzetben vannak, mint az alapügy felperese, és ezen ellátás folyósítását jogszerűen fenn lehet tartani azon személyek számára, akik az említett ellátást nyújtó tagállam területén laknak. Az említett rendelkezések alkalmazását nem befolyásolja**

az a körülmény, hogy az érintett azelőtt a fogyatékossággal élő fiatal személyeknek nyújtott, exportálható ellátásban részesült.

2) **Az EK 39. cikket és a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a 118/97 rendelettel módosított és naprakésszé tett, valamint az 1223/98 rendelettel módosított 1408/71 rendelet 4. cikkének (2a) bekezdését és 10a. cikkét hajtja végre, és előírja, hogy az e rendelet IIa. mellékletében szereplő különleges, nem járulékalapú ellátást csak azon személyek számára lehet nyújtani, akik belföldön laknak. E szabályozás végrehajtása azonban nem sértheti az alapügy felperesének helyzetében lévő személyek jogait olyan mértékben, ami túllép azon, amit a nemzeti törvény jogos céljának megvalósítása megkövetel. A nemzeti bíróság – amelynek a nemzeti törvényt, amennyire lehetséges, a közösségi joggal összhangban kell értelmeznie – feladata, hogy figyelembe vegye többek között azt a tényt, hogy a szóban forgó munkavállaló a származási tagállamban megtartotta valamennyi gazdasági és társadalmi kötődését.**

Aláírások